

**Gregers og Maren Mogensen boede på "Bakkely" Løvelbrovej 9.
Klip fra slægtsbeskrivelse.**

Et bidrag til historien

om

Gregers og Maren Mogensen

og

deres efterkommere

Forfattet af Maren og Gregers' oldebarn Erling Mogensen

Copyright November 2006

Udgave 2

Maren og Gregers

Her mellem Skringstrup og Skringstrup mark midt-vejs mellem Bjerregrav og Skals mødtes de to efteråret 1870. De kunne meget vel have truffet hinanden tidligere da "verden" dengang var lille.

Vi ved fra KB, at Marens morfar Ole Jensen har været fadder til Niels Kristensen Møllers søns barnedåb i 1807 sammen med Gregers' morfars plejefar Jens Eriksen. Der er flere gengangere i KB oplistning af faddere ved forskellige børns dåb. Det var almindeligt. Marens farmor Jens Smed kone fra Skals og hendes morfar Ole Jensen fra Bjerregrav kender også hinanden, og er fælles faddere i januar 1807.

Med bestemthed fastslås, at Maren og Gregers mødtes i efteråret 1870 og den lille ballade, som indledte dette hæfte kan fortsættes.

Maren og Gregers blev gift eller copuleret, som det hed. Det var en varm sommerdag den 25. juli 1871. Som forlover havde Maren sin arbejdsgiver gårdmand Peder Sørensen og Gregers havde sin stedfar husmand Jørgen Sørensen som forlover.

Hvorfor havde Maren ikke valgt sin fader eller en af de tre storebrødre til forlover? Var det ikke god-kendt i Marens familie på Tinggaarden at hun skulle giftes med Gregers? Nuvel, hun var meget gravid sommeren 1871 men det er vel set før, at forelskelse kan skabe forældre. Men gift bliver de. De havde for kirke og andre sagt ja, og de kunne lide hinanden.

Maren

Barnebarnet
Christian inden
han døde som 4-årig
Fotoet er fra ca 1908

Gregers

Den 30. august 1871 kom Jørgen, deres førstefødte. Det ser ud til, at Maren og Gregers bliver på deres arbejdspladser i Skringstrup. Gregers er tjenestekarl i Skringstrup ved Jørgens dåb i kirken den 29. oktober. Maren kan have født Jørgen hos sin arbejdsgiver Peder Sørensen Gade, da dennes hustru, Ane Pedersen i Skringstrup, bar Jørgen ved barnedåben. Tilstede var også husmand Henrik Christensens hustru, Birthe Marie Christensen, husmand Jørgen Sørensen Møller, ungkarl og teglværksarbejder Jens Christensen og ungkarl Christian Andersen, alle af Skals. Marens storesøster Birthe Marie og storebror Jens ses at være med ved dåben. Gregers' stedfar var også tilstede.

Efter Jørgen kom til verden søgte Maren og Gregers ihærdigt efter et sted at bo. Vi kender ikke deres økonomiske formåen men vi kan vel alle forestille os, at det ikke har været let.

I Afgangslisten for Skals i 1872 noteres, at Ind-sidder (jordløs landarbejder) Gregers Mogensen 29 år og hans hustru Maren Christensen 31½ år flytter til Pederstrup.

Han den 26. juni og hun følger efter med sønnen Jørgen den 28 juni. Det bekræftes af Tilgangs-listen til Pederstrup, at husmand Gregers Mogensen og husmandskone Maren Christensen med anmærkningen: "Skal boe i Pederstrup". Tillykke kunne vi sige til dem, med en smule forsinkelse. Endelig kan de være sig selv, være uafhængige af andre, forme deres egen tilværelse, kæmpe for hvad de synes er rigtigt. Og det lykkedes, selv om huset de købte var i ringe stand, men passede til deres formåen. Men børnene trivedes og de var tilfredse.

Oldefar Gregers ved huset i Pederstrup
Foto fra før 1922

Når man kører fra Pederstrup og ca. en kilometer ad vejen mod Løvelbro er der på den vestre side en skråning i morænelandskabet, som mod øst falder ned mod engene, der strækker sig helt ned til Skals å. Huset, der for længst er revet ned, lå med beboelsesdelen mod vest og stalden mod øst og huset havde to skorstene. Jeg ved endnu ikke hvor meget jord, der var til parcellen. Området har nu givet plads for en landmands varierende afgrøder. Fortsætter man op ad skråningen kommer man op til at større plateau,

hvor der i ældre tid var en stor mængde gravhøje. Men de er i dag reduceret ganske kraftigt ved overpløjning, og det gavner da landbruget, men bevar nogle få seværdige. Tak.

Her fortsatte Maren og Gregers deres liv og 20. januar 1873 bliver bedstefar Christen født. Han er døbt den 29. februar samme år. Der står i KB: "Frembaaren af Boelsmand Christen Nielsens Hustru Mariane Christensen af Bjerregrav, mdf (medfulgt) af Faderens Søster Ane Jørgensen af Skaltz. Mdfs Tjenestek(arl) Jens Christensen af Skaltz, og Gaardmd. Søren Pedersen og Anders Nielsen af Pederstrup.

Ved denne dåb for Christen var det Marens lille-søster Mariane, der bar, og vi ser at Marens store-bror Jens igen er tilkaldt som fadder.

Christen blev konfirmeret den 17. april 1887 i Bjerregrav kirke, fordi han tjente hos gårdmand Jens Pedersen i Risholm og kunne ikke tage hjem for at blive konfirmeret. Han fik mg- i kundskab og mg i opførelse.

Vi kommer tilbage til Christens liv og levned, men alle Maren og Gregers' børn skal lige kendes først. I skematisk form kan de ses på Anetavle Gregers og Maren bagest i hæftet. Ved at kende fadderne kommer vi bedre til at kende deres omgangskreds.

Den næste barn i rækken er Karl Mogensen. Han er født den 20. december 1874. KB fortæller: "Frembaaret af Gaardmand Søren Pedersens hustru Ane Margrethe Justsen og medfulgt af Gmd Niels Jensens Hst (hustru) Birthe Bertelsen, begge af Pederstrup. Mdf. Husmand Ole Christensen af Bjerregrav sogn og Gmd Niels Andersen og ? Anders Nielsen, begge her af Sognet."

Det er nærliggende at tro at Ole er Marens storebror. Karl findes ved FT 1880 som 5-årig, og han blev konfirmeret den 14. april 1889 med mg- i kundskab og mg i opførelse og er på niveau med andre konfirmanders domme. Også han tjente hos Jens Pedersen i Risholm og konfirmeredes i Bjerregrav kirke.

Mere ved vi ikke om Karl før vi ser hans gravsten på familiegravstedet på Pederstrup kirkegård. Og det er vel for lidt.

Jensine Mogensen er første pige i børneflokket. Hun blev født den 20. november 1876. Fra KB: "Frembaaret af Husmand Ole Christensens Hus-tru af Hørrup og medfulgt af Niels Nørgaards Datter Ane. Aftmd. (aftægtsmand) Simon Jensen, Husmand Christen Nielsen, begge af Hørrup og Gaardmand Søren Pedersen her af Sognet.

Her optræder Marens storebror Ole igen og denne gang med Oles hustru, som hedder Jensine Simonsen. Marens svoger Christen og lillesøster-en Marianes mand var også faddere.

Jensine blev konfirmeret i Rødding kirke 5. oktober 1890 og aldersdispensation blev meddelt af biskoppen, da hun endnu ikke var 14 år. Vi hører ikke mere til Jensine før hun bliver gift med sin fætter Laust Nielsen, Marianes søn.

Næste barn blev også en pige kaldet Ane Marie Mogensen, som blev født den 15. maj 1879. KB: "Frembaaret af væverpige Elisabeth Andersen og medfulgt af Tjenestepige Bodil Jørgensen, begge her af Sognet. Medfulgte Ungkarl Søren Nedergaard, Niels Nørgaards Søn Jens Christian og Gaardmand Søren Pedersen, alle her af Sognet".

Kun Søren Pedersen går igen her som ved Christen og Jensines dåb, og hans kone ved Karls dåb. Det ser ud til at være en god støtte for Maren og Gregers. Vi ved at Elisabeth var datter på nabogården.

Vi skal senere høre mere om Ane Marie.

Kristine Mogensen blev det næste barn. Hun blev født den 9. september 1882 og døbt i kirken den 8. oktober. Hun var "Frembaaren af Husmand P. Laursens Hustru af Skals og medfulgt af Gaardmand N. Gjørtlers Hustru af Pederstrup. Medfulgte Husmand C. Nielsen af Bjerregrav, Ungkarlene A. Christensen og S. Christensen, begge her af Sognet.

Der vides ikke mere om Kristine, desværre. Husmand C. Nielsen kan være Marens svoger, Marianes mand, på Tinggaarden.

Maren føder tvillinger den 25. februar 1885 og hun er nu 45 år gammel. Pigen døbes hjemme den 1. marts og kaldes Johanne Marie Mogensen. Hun nåede ikke at blive døbt i kirken og døde den 14. marts. Drengen blev døbt Jens Christian Mogensen også den 1. marts og blev publiceret i kirken 3. april: "Frembaaret af Gaardmand Christian Nielsens Datter Christiane Nielsen og medfulgt af Aftægtsmand Anders Nielsens Datter Søren sine Andersen begge her af Sognet. Medfulgte Gaardmand J. Chr. Nørgaard, Indsiddet Th. Jørgensen og Gaardmand S. Pedersen, alle her af Sognet".

Små to år senere dør Jens Christian den 13. februar 1887.

Der blev ikke født flere børn, men det har været en tradition i familien at fortælle, at Maren og Gregers også havde et plejebarn kaldet Kristian eller Christian. Man ved også at barnet døde som ganske ung.

Jeg synes at kunne vurdere, at Maren og Gregers' omgangskreds er ret stor. De har haft kontakt til naboer i Pederstrup og Skringstrup, samt familien i både Skals og Bjerregrav.

Maren og Gregers blev også tilkaldt og bedt om at være faddere for børn både i familien og for venner og bekendte. Dengang var forpligtelsen til at være fadder krævende, hvis forældrene døde eller af anden grund ikke kunne sikre børnene en kirketro opvækst. Fadderne skulle så sørge for, at børnene blev opdraget i den kristne tro samt sikre, at børnene "kom godt i vej" og kunne opføre sig ordentligt med respekt for fædre og mødre, arbejdsgivere og øvrighed i almindelighed.

Gregers var blandt andre fadder til Marens nieces Kirsten Nielsens dåb i 1878, og til dennes lillebror Lausts dåb i 1881 (Laust bliver senere Gregers' svigersøn). Maren var niecen Johanne Nielsens ved dennes dåb i 1884. Gregers er igen registreret ved niecen Kristine Nielsens dåb i 1889.

Naboer i Pederstrup har også ved flere lejligheder bedt Gregers om at være fadder til deres børn.

I FT 1880 skrives, at Gregers og Maren tilhører det Lutherske trossamfund.

Far har fortalt, at Maren var samlingspunkt for børnebørnene og hun døde da far var knap 8 år gammel. Hun var proper og far kunne kun sige alt godt om sin farmor.

Maren og Gregers' børn og børnebørn, der er døbt i Pederstrup kirke har fået det indviede vand på hovedet fra den meget berømte døbefont. Mere kan læses bag i dette skrift om denne romanske døbefont i en artikel i Politiken, som reklamerede med, at en ny bog af Niels Peter Salling var udkommet (år 2000) kaldet Danmarks kirker.

Samtidig med at passe husmandsbruget og haven var Gregers også vejmand i en periode 1870-erne og 80-erne. Det er noget tidligere end Jeppe Aakjærs udgivelse af "Jens Vejmand", som skete i 1905. Men Aakjær kunne have samlet materiale i en årrække forinden om en helt anden person længere mod nordvest. Men oldefar Gregers var stærk og kunne klare strabadserne selv om det sled på kroppen.

Maren havde også mange opgaver med at få familien til at fungere. Have, husdyr og børn blev sikret en god opvækst, men også Maren blev mindre med årene og hun havde ikke flere kræfter tilovers en kold vinterdag den 15. januar 1923. Hun var nu død. Gregers døde allerede året forinden den 26. marts 1922. De blev begge begravet på Pederstrup kirkegård. Et barnebarn til Gregers, min farbror Marinus har gravfred på samme gravsted til år 2013.

Gravstenene blev slettet i år 2000

Der er ingen tvivl om at Gregers og Maren havde levet et nøjsomt liv, og vi har fået et meget lille indblik i livet i og omkring Pederstrup i sidste halvdel af 1800 tallet, hvor små kår var fremher-skende blandt bønderne, og internationale kriser samt de tåbelige krige i 1848 –50 og 1864 hjalp ikke med til at forbedre levestandarden.

Grundloven 1849 og den af indenrigsminister P.G. Bang nedsatte landbokommission skulle danne baggrund for bedre tider for bønderne generelt, men nogen landbrugsmæssig "guldalder" blev det aldrig som det skete på kultursiden. Dertil var kårene for ringe for de små husmænd og bønder.

Vi skal huske, at allerede i maj 1848 udstedtes en "forordning om forbedringer i husmænds og indersters kår" (1).

Citat herfra: "Det vigtigste var, at husmændenes pligtarbejde i fremtidige kontrakter kunne afløses med penge eller varer, og det havde stor symbolsk betydning, at husbondens tugtelsesret over for den voksne husmand og hans kone blev afskaffet."

Mere om Maren og Gregers' børn

Jørgen Mogensen findes igen i FT 1890 for Skals, hvor han nu er 18 år og "tjenestetyende". Mere ved vi ikke.

Farfar Christen Mogensen, se omtalen lidt senere i skriftet.

Karl Mogensen er allerede beskrevet med det der vides.

Jensine Mogensen blev gift med sin mors søster Marianes søn Laust Nielsen. Deres fætter / kusine forhold har vel gjort at de adopterede en datter, Marie, men der er ikke dokumentation herfor. Jensine og Laust overtager Tinggaarden efter Laust' forældre og bor der til 1943, hvor de sælger til Oskar Hansen. Vi har allerede hørt, at gården blev ombygget i 1942. Jensine var husbestyrer-inde på Hersom Gl. skole.

Far, Jørgen, og mor Esthers familier mødes her ved dette giftermål. Laust er farbror til mors onkel Christian Haurits Nielsen hvis far hed Niels, se Tavle 3 side1). Forøvrigt kan nævnes, at Christian Haurits Nielsen var gift med mors faster Valborg, lillesøster til mors far Jens Viggo Laustsen. Sidstnævntes bror, Listo Laustsen, var gift med Chr. Haurits' søster Mariane. De blev således dobbeltsvognere.

Datteren Marie giftede sig med en Østergård. Mor og far mødte hende tilfældigt nogle gange i Viborg.

Ane Marie Mogensen blev gift i maj 1905 med Jens Christian Nielsen, kaldet Peiteren. Han døde i april måned 1951.

Ane Marie Mogensen ca år 1900

Jens Chr. og Ane Marie boede på en lille gård i Vrå. (Se også appendikset bagest i hæftet). Hans markarbejde blev gjort med stude som trækdyr, og det gjorde han lige til han døde. Sønnen Jens ses også på fotoet.

Vi ved at Ane Marie døde af den spanske syge i 1920. Hun havde på det tidspunkt 3 små børn: Margrethe, født ca 1910, Marie født ca 1916 og Jens er født i 1918. Det vides ikke hvordan Peiteren kunne klare at opfostre de 3 små børn samtidig med at arbejde for føden. Margrethe var kun 10-12 år og var således tvunget til at være "den lille husmor" med al mulig respekt herfor.

Ane Maries og Jens Chr. datter, Margrethe Nielsen, blev gift med Niels Nørris Christensen, og de arvede i 1938 forældrenes gård i Vrå. De fik ingen børn.

Margrethe som ung

Margrethe og Niels solgte gården til en skolelærer og så vidt mor ved blev jorden solgt fra. Gården er nu ombygget med nye huse. Margrethe og Niels købte herefter hus i Løvel, hvor mor og far besøgte dem, senest til fars søster Margrethes 70 års fødselsdag i 1980.

Margrethe og Niels juni 1980

Ane Maries og Jens Christians søn, Jens Nederskov Nielsen, var født i 1918 og blev gift med Karen, og de havde en gård i Nauntoft ved Kølsen. Sammen fik de tre børn: Lisbeth, Bent og Henning. Børnene er født senere end 1948.

Mor fortæller, at Jens besøgte os mens vi boede i Løgstrup. Han "arvede" øge- eller kaldenavnet Peiteren efter sin far. Jens døde 25. januar 1994, og blev begravet 29. januar. Han blev 76 år.

Deres anden datter Marie Nielsen blev født i 1916 og blev gift med Mogens Mogensen Hun virkede en del af sit liv som lærerinde i Fjerritslev og boede i Kollerup. Hun fødte tvillinger i 1949, og hun skulle nu bo i Viborg.

Kristine Mogensen vides der ikke mere om.

Jens Christian og Johanne Marie Mogensens skæbner kender vi allerede.

Christen Mogensen og Martha Jensen

Christen Mogensen fortsætter historien og det efterfølgende kan følges på Anetavle Christen og Martha bagest i hæftet.

Min farfar Christen Mogensen blev født i Pederstrup den 20. januar 1873, og han døde samme sted den 5. marts 1935, kun 62 år gammel. Han blev gift med min farmor Martha Jensen, som er født den 1. november 1879 i Als sogn syd for Øster Hurup, og hun døde den 16. november 1949 på hvilehjemmet "Østerlide" i Hinge, og begravet 21. november i Pederstrup. Hun blev 70 år. Faster Karen mener, at Martha var adoptivbarn.

I FT 1880 anføres at Christen nu er 7 år gammel,.

Jeg blev "kaldt op" efter Christen og Inge blev "kaldt op" efter Martha. Farfar blev på egnen altid kaldt "Kræn" Mogensen.

Christen og Martha år 1933 (måske sølvbryllup)

Martha tjente på en nabogård til der hvor Christen boede og de lærte her hinanden at kende.

I ægteskabet havde de 6 børn: Christian, Margrethe, Marinus, Jørgen, Karen og Anna. Inden Martha blev gift havde hun fået et barn, Christian (eller Kristian), men han døde som 4-årig af tuberkulose.

Christen og Martha med børn
Fra v. Karen, Margrethe, Marinus og Jørgen

Foto ca år 1924

Christen og Martha blev gift i Pederstrup i 1908 og de boede hos Gregers og Maren. De overtog ejendommen og forældrene boede her på aftægt indtil de døde. Herefter overtog Christen og Martha ejendommen. Der er i familien ingen tvivl om, at de levede under trange kår. Men det forsøgte de at forbedre ved at købe en lille gård i Sundstrup. Gården var bygget i kampesten. Christen og Martha nåede her at bygge en kostald til gården men indtjeningen var ikke tilstrækkelig og de gik fallit og måtte flytte efter ca 5 år i Sundstrup.

Christen blev syg mens de boede i Sundstrup og Martha døjede allerede med leddegigt.

De flyttede herefter til Tostrup, hvor de boede 3 steder:

I "Salen" hos "Lång Chr Masen". Stedet blev senere forsamlingshus, og morfar Jens Viggo Laustsen var med til at oprette interessentskabet.

Derefter boede de hos Jakobine, en gammel kone som ejede 1 ko og 1 ged, som begge græssede de fleste vejgrøfter i byen. Mor har hjulpet hende med at flytte dyrene, som gik bundet med en ringløber hvori der var stukket et reb som igen var fastgjort med en tøjrpæl i begge ender (1 dag vil man kalde det en "løbekat").

Det tredje sted var i et hus som oldefar Esper Laustsen ejede.

Karen, Margrethe, Jørgen og Marinus
Fotoet er sølvbryllupsgave til forældrene i 1933

Efter Tostrup flyttede de til et meget gammelt hus ved Sødal Skov i Vrå.

Da begge forældre var syge, skiftedes døtrene Margrethe og Karen til at være hjemme og passe dem. De andre børn måtte så hjælpe med økonomien af deres egne små lønninger. På det tidspunkt var der ikke megen offentlig forsørgelse.

Farfar Christen døde i 1935 og hans eftermæle i familien er, at han var et meget venligt og elskeligt gemyt med en positiv indgang til livet. Christen havde et højskoleophold på Skals højskole i 1897, altså som 24-årig. Skolen var startet i 1868. Forstanderparret var P. Hviid og hustru Bolette (2). Farfars egenhændigt signerede salmebog derfra findes stadig, og han vælger at skrive Christen med K.

Kristen i Nogensen.
Skats Røjshole
1897.

